

Trường THPT Đỗ Đăng Tuyển

Giáo viên soạn: Phan Thị Hương

Lớp dạy : 10/4

Thời gian thực hiện: Tuần học 06-08

Tiết PPCT: 12,13,14,15,16

CHỦ ĐỀ 3:

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG CỦA THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG (5 TIẾT)

I. MỤC TIÊU BÀI DẠY

1. Trình bày được những giá trị văn hoá truyền thống của thành phố Đà Nẵng;
2. Phân tích được những biểu hiện giá trị văn hoá truyền thống tốt đẹp tại địa phương.
3. Trình bày được thực trạng bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hoá.
Nêu được các giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá ở địa phương.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

- Ti vi, tài liệu tham khảo
- Video, hình ảnh

III. TIẾN TRÌNH BÀI DẠY

HOẠT ĐỘNG 1: MỞ ĐẦU

- Giá trị văn hoá truyền thống là những điều tốt đẹp được hình thành và định hình trong lịch sử, mang ý nghĩa tích cực và tạo nên bản sắc của từng dân tộc, vùng miền.
- Giá trị văn hoá truyền thống được bảo vệ, duy trì, phát triển và truyền lại cho các thế hệ sau.
- Giá trị văn hoá truyền thống được xem là chuẩn mực đạo đức, hành vi ứng xử của con người trong một cộng đồng nhất định.
- Giá trị văn hoá truyền thống được thể hiện rõ nét trong những di sản văn hoá của thành phố như: Di tích quốc gia đặc biệt có: Thành Điện Hải, Danh thắng Ngũ Hành Sơn; Di tích cấp quốc gia có: đình Tuý Loan, Hải Vân Quan, nghĩa trũng Hoà Vang, đình Hải Châu,... Di sản văn hoá phi vật thể nằm trong Di sản tư liệu thuộc chương trình Ký ức thế giới khu vực châu Á – Thái Bình Dương có Ma nhai Ngũ Hành Sơn; nằm trong Danh mục Di sản văn hoá phi vật thể quốc gia có: Lễ hội Quán Thế Âm Ngũ Hành Sơn, Lễ hội Cầu ngư tại thành phố Đà Nẵng, Nghệ thuật Bài chòi ở thành phố Đà Nẵng, Nghề làm nước mắm Nam Ô, Nghề điêu khắc đá mỹ nghệ Non Nước, Nghệ thuật Tuồng xứ Quảng. Trong đó, Nghệ thuật Bài chòi tại thành phố Đà Nẵng là thành phần của di sản Bài chòi Trung bộ Việt Nam được công nhận Di sản phi vật thể đại diện nhân loại. Bên cạnh đó, nhiều di tích lịch sử, văn hoá cấp thành phố đã được công nhận, đi vào tiềm thức, trở thành một phần của văn hoá tinh thần người Đà Nẵng. Một số địa bàn ở Đà Nẵng có mật độ di sản lớn như cụm di tích lịch sử Nam Ô bao gồm: Đình Nam Ô, Lăng Ông, Đình Âm Linh, Nghĩa trũng Nam Ô, Miếu bà Liễu Hạnh, Miếu bà Bô Bô, Giếng Lãng,... Di sản văn hoá của Đà Nẵng hội tụ các dấu ấn về tiến trình lịch sử phát triển của một vùng đất.

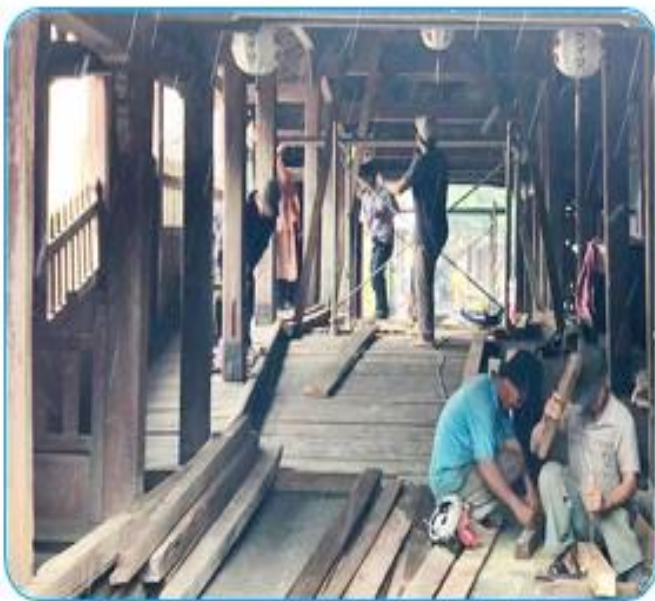

Hình 3.1. Di tích quốc gia đặc biệt – danh thắng Ngũ Hành Sơn, quận Ngũ Hành Sơn

Hình 3.2. Di tích quốc gia đặc biệt – Thành Điện Hải, quận Hải Châu

-Tính đến tháng 5 năm 2022, tỉnh Quảng Nam có 4 di tích quốc gia đặc biệt, trong đó có 2 di sản văn hoá thế giới; 63 di tích quốc gia và 374 di tích cấp tỉnh; cùng hàng trăm di tích, danh thắng, các làng nghề truyền thống lâu đời cần được bảo tồn và phát huy mạnh mẽ trong thời kỳ hội nhập.

Hình 3.1. Chùa Cầu (Hội An) đang được chống đỡ

Hình 3.2. Nhóm tháp K (Mỹ Sơn)
trong quá trình khảo cổ, trùng tu

Hình 3.3. Tháp Chăm (nhóm tháp K, Mỹ Sơn) đang được chống đỡ để trùng tu, phục hồi

Hình 3.4. Hội thảo bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hoá thế giới tại Quảng Nam

HOẠT ĐỘNG 2: KIẾN THỨC MỚI

1. Giá trị văn hoá truyền thống trong di sản văn hoá

- Ở Đà Nẵng, giá trị truyền thống được thể hiện qua việc bảo tồn, phát huy các di sản văn hoá vật thể và phi vật thể (các di sản kiến trúc, mỹ thuật, phong tục tập quán, lễ hội, nghệ thuật dân gian,...).

- Giá trị truyền thống đó được bảo tồn qua lễ hội và cuộc sống, giúp các thế hệ trước hướng dẫn thế hệ sau tiếp nối các nghi lễ, nghi thức,... nhằm thể hiện lòng tri ân tiên nhân, Uống nước nhớ nguồn, đoàn kết xây dựng quê hương giàu đẹp.

- Những năm gần đây, chính quyền Đà Nẵng đã có nhiều giải pháp để phát huy giá trị truyền thống đối với di sản văn hoá như: đầu tư tôn tạo các di tích; bảo tồn các di sản văn hoá phi vật thể; tạo điều kiện cho các quận, huyện phát huy lễ hội địa phương

2. Giá trị văn hoá truyền thống trong đời sống xã hội

- Giá trị văn hoá truyền thống của Đà Nẵng được thể hiện rõ nét ngay trong lối sống mà người Đà Nẵng thể hiện hằng ngày.

- Trong mỗi gia đình, đó là đạo lí Uống nước nhớ nguồn, kính trên nhường dưới, thờ cúng tổ tiên,...

- Ở ngoài cộng đồng, đó là sự thân thiện, hiếu khách, hợp tác, giúp đỡ nhau. Cách hành xử nhân văn đó thể hiện những giá trị văn hoá được tích lũy, hình thành trong nhiều năm, tạo nên một Đà Nẵng thân thiện, chân thành, bình dị.

- Trong phạm vi xã hội, thành phố Đà Nẵng khang trang, xanh – sạch – đẹp được thể hiện qua từng con phố, tuyến đường mà ở đó có sự tự giác, chung tay của mỗi người dân trong việc giữ gìn vệ sinh hè phố, đoạn đường trước nhà mình cũng như trong cả khu phố,...

- Giá trị văn hoá truyền thống ở thành phố Đà Nẵng còn được thể hiện trong các giải pháp chỉnh trang, xây dựng thành phố phù hợp với thời đại mà không đánh mất đi bản sắc riêng.

3. Thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá

- Trong những năm qua, công tác bảo tồn và phát huy một cách bền vững các di sản văn hoá được

tập trung vào hai di sản văn hoá thế giới: Khu đền tháp Mỹ Sơn và Đô thị cổ Hội An đã có những thành quả đáng kể.

- a) Đối với Khu đền tháp Mỹ Sơn: Đã tiếp nhận, hợp tác với các tổ chức, đơn vị và cá nhân trong và ngoài nước thực hiện nhiều dự án trọng điểm như: thực hiện chương trình thông tin địa lí cho Khu đền tháp Mỹ Sơn; khơi thông dòng suối Khe Thẻ đoạn chảy qua giữa khu A và khu B, C, D, nhằm chống sạt lở nhóm tháp A; dự án xây dựng Nhà Trưng bày Mỹ Sơn; dự án "Thuyết trình và đào tạo các tiêu chuẩn quốc tế về bảo tồn nhóm tháp G Mỹ Sơn"; dự án trùng tu nhóm tháp K, H, A trước nguy cơ sụp đổ và định dạng lại các kiến trúc để tạo bền vững di tích và phát huy giá trị thu hút khách; dự án đầu tư bảo tồn, tu bổ cấp thiết một số hạng mục thuộc khu tháp E..
- b) Đối với Đô thị cổ Hội An: Trong những năm qua, thực hiện tu bổ cho tổng cộng 424 công trình di tích nhà nước và hỗ trợ tư nhân — tập thể với tổng số vốn đầu tư là 152.373.000.000đ. Việc thực hiện dự án "Đầu tư tu bổ khẩn cấp các di tích có nguy cơ sụp đổ trong Khu phố cổ" theo quyết định đầu tư của UBND thành phố từ năm 2005 đến nay cho gần 100 di tích - nhà ở từ nguồn vốn ngân sách tỉnh và thành phố, cùng với nguồn vốn chương trình mục tiêu quốc gia về văn hoá, và tham gia đóng góp của các chủ nhà ở, di tích, đặc biệt với cơ chế chính sách nhà nước hỗ trợ từ 40% — 75% kinh phí khi người dân tham gia dự án, cho đến nay quần thể kiến trúc Đô thị cổ Hội An đã vượt qua được giai đoạn nguy cơ khẩn cấp về sự sụp đổ, mất di tích và liên quan đến tính mạng con người.

4. Những giải pháp cơ bản cho việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá

- Thứ nhất, chú trọng vào việc bảo tồn, phát huy giá trị hai Di sản Văn hoá thế giới Đô thị cổ Hội An và Khu đền tháp Mỹ Sơn, Khu dự trữ sinh quyển thế giới Cù Lao Chàm - Hội An, gắn kết với việc phát huy hiệu quả các lễ hội truyền thống và hiện đại, phát triển du lịch làng nghề; tiếp tục thực hiện việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa của đồng bào các dân tộc thiểu số, các giá trị văn hoá trong tín ngưỡng dân gian. Đồng thời, nâng cao chất lượng các sản phẩm du lịch, dịch vụ hiện có. Xây dựng các sản phẩm du lịch mới để thu hút khách, tạo nét độc đáo, khác biệt phù hợp với thị trường khách theo hướng du lịch xanh, bền vững dựa trên nền tảng các giá trị văn hoá bản địa.
- Thứ hai, tăng cường công tác xúc tiến quảng bá, giới thiệu vùng đất, con người đến với du khách, góp phần thu hút khách du lịch. Tiếp tục đẩy mạnh các chương trình hợp tác quốc tế về văn hoá nhằm giới thiệu các giá trị văn hoá Việt Nam nói chung và văn hoá thành phố nói riêng ra thế giới thông qua các hoạt động văn hoá - nghệ thuật truyền thống và hiện đại; tạo điều kiện để các đoàn nghệ thuật của tỉnh tham gia biểu diễn ở nước ngoài và các đoàn nghệ thuật chuyên nghiệp nước ngoài đến thăm, giao lưu và biểu diễn nghệ thuật; phối hợp chặt chẽ giữa các hoạt động văn hoá, nghệ thuật với quảng bá du lịch và xúc tiến thương mại, hợp tác đầu tư
- Thứ ba, ưu tiên đầu tư nguồn lực cho công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hoá, lồng ghép tổ chức các chương trình phát triển kinh tế với giới thiệu bản sắc văn hoá của địa phương, từ đó huy động có hiệu quả nguồn lực xã hội hoá. Nội dung về đầu tư nguồn lực cho công tác này rất đa dạng, như: tăng mức đầu tư cho văn hoá, bảo đảm kinh phí cho chương trình phát triển văn hoá; đẩy mạnh công tác sưu tầm, tiếp tục tiến hành phục hồi và giữ gìn các lễ hội, nghệ thuật truyền thống; hỗ trợ phục dựng các lễ hội truyền thống tại địa phương nhằm tạo sân chơi và khơi dậy tinh thần sáng tạo cho các tầng lớp nhân dân trên địa bàn; hỗ trợ dạy nghề, khôi

phục và xây dựng các làng nghề truyền thống nhằm phục vụ du khách và tạo việc làm nâng cao thu nhập cho người dân, đồng thời gìn giữ các làng nghề truyền thống của địa phương

- Thứ tư, phát triển du lịch dựa vào cộng đồng, thực hiện bảo tồn văn hoá dựa vào dân cư bản địa; phát triển du lịch có trách nhiệm hướng tới chia sẻ hài hoà các lợi ích, trong đó đảm bảo lợi ích cho cộng đồng và du khách; lấy lối sống, sinh kế, văn hoá bản địa cùng với sự hiếu khách và môi trường du lịch văn minh là mục tiêu phát triển điểm đến

HOẠT ĐỘNG 3: LUYỆN TẬP

Hãy thảo luận về những nội dung sau:

- Những giá trị văn hoá truyền thống được thể hiện như thế nào qua Di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải?
- Hãy nêu những biểu hiện ứng xử chưa phù hợp với giá trị văn hoá truyền thống của một số người Đà Nẵng.
- Theo em, cần làm những gì để bảo tồn giá trị văn hoá truyền thống trong sự phát triển nhanh về kinh tế – xã hội của thành phố Đà Nẵng hiện nay?
- Trình bày thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị của một di sản văn hóa (Di sản văn hóa vật thể hoặc Di sản văn hóa phi vật thể) ở địa phương mà em biết.

GỢI Ý

Cùng với xu thế phát triển không ngừng, nhiều giá trị truyền thống dần bị mai một hoặc biến chuyển trong cộng đồng. Trước thực trạng này, Đà Nẵng đã có những kế hoạch nhằm nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các ngành, các cấp và các tầng lớp nhân dân trong việc thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về xây dựng hệ giá trị văn hoá và chuẩn mực con người Việt Nam thời kì công nghiệp hoá, hiện đại hoá; về những giá trị văn hoá truyền thống tốt đẹp của các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch trên địa bàn thành phố Đà Nẵng. Trong đó, tập trung ở một số nội dung chính:

- Tuyên truyền về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về xây dựng và phát triển văn hoá, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước nói chung và thành phố Đà Nẵng nói riêng.
- Phổ biến các giá trị văn hoá truyền thống tốt đẹp gắn với quảng bá, phát triển du lịch Đà Nẵng.
- Nâng cao mức hưởng thụ văn hoá và phát huy vai trò làm chủ của người dân, đặc biệt là của thế hệ trẻ trong xây dựng đời sống văn hoá.
- Tăng cường ứng dụng công nghệ số trong xây dựng các phim, ảnh, sách, báo về văn hoá nghệ thuật phục vụ người dân thành phố.

HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

1. Nơi em ở có các di sản văn hoá vật thể và phi vật thể nào? Hãy nêu ý tưởng về việc quảng bá, phát huy những giá trị di sản này trong cộng đồng.

Gợi ý:

- Nêu tên các di sản tại nơi em ở (phường, quận, huyện).
- Nêu ý tưởng: Xác định các giá trị của di sản; nêu một số cách thức thu hút du khách đến thăm viếng, thưởng ngoạn; chính quyền và người dân cần làm gì để phát huy giá trị di tích,...

2. Hãy lập dự án nhằm truyền thông những giá trị văn hoá truyền thống theo một số gợi ý sau:
- Về phạm vi: gia đình; cộng đồng khu dân cư; quận/huyện; thành phố.
 - Đối tượng: di sản văn hoá, lối sống,...
 - Sản phẩm truyền thông: bài viết (đăng trên mạng xã hội, tạp chí, trang thông tin điện tử,...), ảnh phóng sự, video clip

Hình 3.4. Hoạt động vui chơi ở bãi biển Mỹ Khê, quận Sơn Trà

Hình 3.5. Khu vườn tượng bên sông Hàn

